

prima instanță: V. Micu
instanța de apel: M. Anton, I. Secrieru, A. Panov
M. Anton, S. Arnăuț, I. Secrieru
L. Popova, A. Doga, S. Caitaz
instanța de recurs: Sv. Novac, T. Vieru, V. Clevadî
V. Doagă, I. Corolevschi, Iu. Oprea

dosarul nr. 2rh-253/17

ÎNCHEIERE

27 decembrie 2017

mun. Chișinău

Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție

În componență:

Președintele ședinței, judecătorul – Valeriu Doagă
Judecătorii – Iuliana Oprea, Iurie Bejenaru,
Ala Cobăneanu, Nicolae Craiu

examinând cererea de revizuire depusă de către Agentul guvernamental în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Gherasimenco împotriva întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată cu privire la recunoașterea nulității contractului de investiții și încasarea sumei, și

la cererea reconvențională depusă de întreprinderea cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată împotriva Ludmillei Gherasimenco cu privire la recunoașterea valabilității contractului și repararea prejudiciului cauzat,

împotriva încheierilor Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012, 24 octombrie 2012, 28 februarie 2013 și 12 decembrie 2013 și deciziilor Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2013 și 24 aprilie 2013,

c o n s t a t ă

La 22 martie 2011, Ludmila Gherasimenco a depus cerere de chemare în judecată împotriva întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată (denumirea prescurtată ÎCS „Bisello” SRL) cu privire la recunoașterea nulității contractului complex nr. 11 „cu privire la executarea lucrărilor și prestarea serviciilor de construcții a imobilului în baza cotei de participare” din 03 septembrie 2008 încheiat între ÎCS „Bisello” SRL și Ludmila Gherasimenco; repunerea părților în poziția inițială încheierii contractului complex nr. 11, prin obligarea ÎCS „Bisello” SRL să restituie Ludmillei Gherasimenco suma de 40 387,50 de euro achitată în contul executării contractului complex nr. 11; și compensarea din contul ÎCS „Bisello” SRL a cheltuielilor de judecată (f.d. 1-3, vol. I).

La 15 decembrie 2011, ÎCS „Bisello” SRL a înaintat acțiune reconvențională împotriva Ludmillei Gherasimenco, prin care a solicitat declararea valabilității și recunoașterea rezilierii contractului nr. 3 din 03 septembrie 2008 „cu privire la

executarea lucrărilor și prestarea serviciilor de construcții a imobilului în baza cotei de participare”; încasarea de la Ludmila Gherasimenco a venitului ratat în sumă de 373000 de lei cauzat prin imposibilitatea comercializării apartamentului ocupat, venitului ratat în sumă de 575 977,60 de lei cauzat prin imposibilitatea comercializării apartamentului contractat, cheltuielile de asistență juridică în sumă de 2 520 de euro, suma de 100 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral și compensarea cheltuielilor de judecată (f.d. 65-70, 157-158 vol. I).

Prin hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012 (f.d. 173-181 vol. I) s-a admis acțiunea înaintată de Ludmila Gherasimenco; s-a declarat nul contractul complex nr. 11 „cu privire la executarea lucrărilor și prestarea serviciilor de construcții a imobilului în baza cotei de participare” din 03 septembrie 2008 încheiat între ÎCS „Bisello” SRL și Ludmila Gherasimenco privind construcția unui apartament cu 3 odăi, cu o suprafață planificată de 88 m.p., inclusiv cu spațiul locativ de 58 m.p., amplasat la etajul 4 din blocul locativ din str. Moara Roșie, 23/1, mun. Chișinău; s-au repus părțile în poziția inițială, cu încasarea din contul ÎCS „Bisello” SRL în beneficiul Ludmillei Gherasimenco a sumei investite în mărime de 40 387,50 euro sau echivalentul în monedă națională la momentul executării hotărârii; s-a încasat din contul ÎCS „Bisello” SRL în beneficiul Ludmillei Gherasimenco suma de 2 000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată. Totodată, s-a respins ca nefondată acțiunea reconvențională înaintată de ÎCS „Bisello” SRL împotriva Ludmillei Gherasimenco cu privire la declararea valabilității și recunoașterea rezilierii contractului complex nr. 3 din 03 septembrie 2008 „cu privire la executarea lucrărilor și prestarea serviciilor de construcții a imobilului în baza cotei de participare”, încasarea venitului ratat, repararea prejudiciului cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată; și s-a încasat din contul ÎCS „Bisello” SRL taxa de stat în mărime de 41521,30 de lei.

La 06 iunie 2012, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, avocatul Adrian Soroceanu a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, solicitând admiterea apelului, scutirea de la plata taxei de stat la depunerea apelului, casarea hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, cu emiterea unei noi hotărâri în sensul respingerii acțiunii inițiale și admiterii acțiunii reconvenționale (f.d. 185-187 vol. I).

Prin încheierea judecătorului Curții de Apel Chișinău, Ion Secrieru din 13 iulie 2012 (f.d. 191 vol. I) s-a primit spre examinare în instanța de apel cauza civilă nominalizată, s-a dispus de a expedia în adresa participanților la proces copia cererii de apel și a înscrisurilor anexate la aceasta, s-a propus intimatului să prezinte referință cu cel puțin 5 zile înainte de data ședinței de judecată, s-a stabilit data ședinței de judecată pentru 24 octombrie 2012, ora 12.00, s-a dispus citarea părților și s-a obligat apelantul să achite taxa de stat în mărime de 31 142 de lei.

La 23 octombrie 2012, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012, solicitând admiterea recursului și casarea încheierii recurate în partea obligării achitării taxei de stat în mărime de 31 142 de lei (f.d. 197-198 vol. I).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2012 (f.d.202-206 vol.I) s-a respins cererea apelantului ÎCS „Bisello” SRL cu privire la scutirea de la plata taxei de stat; nu s-a dat curs cererii de apel depusă de ÎCS „Bisello” SRL împotriva hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012; s-a comunicat apelantului

ÎCS „Bisello” SRL despre necesitatea prezentării apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 31 142 de lei, stabilindu-i pentru aceasta termen până la 28 noiembrie 2012 din momentul primirii încheierii și i s-a explicat că în caz dacă nu va prezenta apelul motivat și dovada de plată a taxei de stat, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită.

La 07 noiembrie 2012, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2012, solicitând admiterea recursului și casarea încheierii recurate în partea respingerii cererii cu privire la scutirea de la plata taxei de stat (f.d. 208-209 vol. I).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2013 (f.d. 213-216 vol. I) s-au respins recursurile declarate de reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov și s-au menținut încheierile Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012 și 24 octombrie 2012.

La 28 februarie 2013, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, avocatul Adrian Soroceanu a depus cerere privind modificarea cerințelor din cererea de apel declarată împotriva hotărârii Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, solicitând casarea hotărârii primei instanțe în partea declarării nulității contractului nr. 11 din 03 septembrie 2008, încasării din contul ÎCS „Bisello” SRL a sumei ce depășește 564 000 de lei și respingerii acțiunii reconvenționale (f.d. 225-227, 229-230 vol. I).

Astfel, în limita pretențiilor formulate în apel, invocă faptul că taxa de stat necesară a fi achitată la depunerea cererii de apel constituie suma de 11 420 lei. În acest sens menționează că, la 27 februarie 2013, ÎCS „Bisello” SRL a achitat suma de 11 721 de lei cu titlu de taxă de stat la depunerea cererii de apel.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2013 (f.d. 231, 232-238 vol. I) s-a restituit apelantului ÎCS „Bisello” SRL cererea de apel, i s-a remis cererea de apel cu toate documentele anexate și i s-a explicat că restituirea cererii de apel nu exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași apelant, cu aceeași cerere de apel, împotriva aceleiași hotărâri, cu același obiect și aceleași temeuri, dacă a lichidat neajunsurile.

La 15 martie 2013, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2013, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii recurate, cu remiterea cauzei pentru examinarea în fond a apelului (f.d. 240-242 vol. I).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 24 aprilie 2013 (f.d. 246-250 vol. I) s-a respins recursul declarat de reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov și s-a menținut încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2013.

La 02 mai 2013, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov a depus cerere de apel repetată împotriva hotărârii Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, solicitând repunerea în termen a cererii de apel, casarea hotărârii Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012 în partea încasării din contul ÎCS „Bisello” SRL a sumei în mărime de 40 387,50 de euro și respingerii acțiunii reconvenționale, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri în sensul încasării sumei de 564 000 de lei și admiterii acțiunii reconvenționale cu încasarea de la Ludmila Gherasimenco în beneficiul ÎCS „Bisello” SRL a venitului ratat în sumă de 373 000 de lei cauzat prin imposibilitatea comercializării apartamentului ocupat, a cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2 520 euro și a sumei de 100 000 de lei cu titlu de reparare a prejudiciului moral cauzat (f.d. 256-258 vol. I).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 12 decembrie 2013 (f.d. 264„a” – 266 vol. I) s-a respins ca fiind neîntemeiată cererea ÎCS „Bisello” SRL cu privire la repunerea în termen a cererii de apel și s-a restituit cererea de apel depusă repetat de ÎCS „Bisello” SRL.

La 01 decembrie 2017, Agentul guvernamental a depus cererea de revizuire în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă a cauzei civile intentate la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Gherasimenco împotriva ÎCS „Bisello” SRL cu privire la recunoașterea nulității contractului de investiții și încasarea sumei (f.d. 1, 2-5 vol. II), solicitând admiterea revizuirii și recunoașterea încălcării drepturilor ÎCS „Bisello” SRL garantate de articolele 6 § 1 și 13 din Convenție și, după caz, acordarea satisfacției pentru violarea constatată.

În consolidarea cererii de revizuire menționează că, la 05 iulie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova cererea *ÎCS „Bisello” SRL v. Republica Moldova* (67988/13). La 06 octombrie 2017 Curtea a menționat că prezenta cauză relevă o jurisprudență bine stabilită și a informat Guvernul că observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei nu-i sunt indispensabile și a propus părților să o informeze despre o eventuală reglementare amiabilă a cauzei.

Astfel, susține că Guvernul își exprimă poziția în favoarea reglementării amiabile a cauzei, asumându-și obligația de a cere redeschiderea procedurii civile prin intermediul revizuirii cu scopul remedierii pretinselor violări ale Convenției pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale, la nivel național.

Cu referire la circumstanțele speței invocă faptul că, prin cererea de apel din 06 iunie 2012 ÎCS „Bisello” SRL a solicitat în temeiul art. 85 alin. (4) din Codul de procedură civilă scutirea de la achitarea taxei de stat la depunerea apelului, pe motiv că se află într-o situație materială dificilă și nu dispune de mijloace bănești necesare pentru achitarea taxei de stat, actele justificative a stării financiare fiind examinate de prima instanță, care a admis scutirea parțială de la achitarea taxei de stat.

Opinează Agentul guvernamental că, prin prisma jurisprudenței CtEDO, ÎCS „Bisello” SRL i s-a îngădit accesul liber la justiție, or scutirea acesteia de achitarea taxei de stat era posibilă în virtutea legislației în vigoare la acel moment și a probelor prezentate de către aceasta, care confirmă situația materială dificilă.

Astfel, prin nescutirea ÎCS „Bisello” SRL de achitarea taxei de stat la depunerea cererii de apel, acesteia i-a fost limitat accesul la justiție.

Primordial, Colegiul consideră necesar de a remarca că, în speță, calea extraordinară de atac este exercitată de către Agentul guvernamental, care este subiect al revizuirii, or în sensul art. 447 lit. c) din Codul de procedură civilă, agentul guvernamental este în drept să depună cerere de revizuire în cazurile prevăzute la art.449 lit. g) și h) din Codul de procedură civilă.

Succesiv, având în vedere că pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului se află cererea *ÎCS „Bisello” SRL v. Republica Moldova* (67988/13), instanța de revizuire consideră cererea de revizuire ca fiind depusă în interiorul termenului legal stabilit de articolul 450 lit. e) din Codul de procedură civilă, conform căruia cererea de revizuire se depune în interiorul termenului de derulare a procedurii de reglementare pe cale amiabilă la Curtea Europeană a Drepturilor Omului – în cazul prevăzut la art.449 lit.g).

Studiind materialele dosarului, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră cererea de revizuire depusă

de Agentul guvernamental ca fiind întemeiată și pasibilă de a fi admisă, constatată violarea drepturilor ÎCS „Bisello” SRL garantate de articolele 6 § 1 și 13 din Convenție, casate încheierile Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012, 24 octombrie 2012, 28 februarie 2013 și 12 decembrie 2013 și deciziile Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2013 și 24 aprilie 2013, admisă cererea privind scutirea parțială de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și restituită cauză civilă în Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea apelului, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 5 alin. (4) lit. b) din Legea nr. 151 din 30 iulie 2015 cu privire la Agentul guvernamental, în domeniul asigurării implementării la nivel național a Convenției, agentul guvernamental, în cazurile prevăzute de lege, intervine sau participă în procedurile naționale sau solicită redeschiderea acestora.

Articolul 11 din aceeași lege statuează în alin. (1) și (2) că, soluționarea amiabilă a unei cauze aflate pe rolul Curții Europene poate fi inițiată doar după o notificare oficială parvenită din partea Curții Europene și poate fi derulată concomitent cu procedura prevăzută la art. 10, care se aplică în modul corespunzător. În condițiile alin.(1), Agentul guvernamental, din oficiu, la solicitarea reclamantului sau a reprezentantului acestuia, este în drept să negocieze soluționarea amiabilă a oricărei cauze aflate pe rolul Curții Europene.

În acest sens, articolul 449 din Codul de procedură civilă consfințește la lit. g) că, revizuirea se declară în cazul în care Curtea Europeană a Drepturilor Omului sau Guvernul Republicii Moldova a inițiat o procedură de reglementare pe cale amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova.

Colegiul evocă faptul că, redeschiderea unui proces civil este condiționată de respectarea exigențelor de exercitare a căii extraordinare de atac prevăzute expres în Codul de procedură civilă, iar scopul urmărit de titular nu trebuie să rezide în reexaminarea cauzei în vederea pronunțării unei noi hotărâri favorabile sie, totodată făcând abstracție la circumstanțele speței evidențiem faptul că, existența a două opinii diferite cu privire la aceeași chestiune nu este un temei de reexaminare a cauzei.

Materialele cauzei atestă că, prin hotărârea Judecătorei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012 (f.d. 173-181 vol. I) s-a admis acțiunea înaintată de Ludmila Gherasimenco; s-a declarat nul contractul complex nr. 11 „cu privire la executarea lucrărilor și prestarea serviciilor de construcții a imobilului în baza cotei de participare” din 03 septembrie 2008 încheiat între ÎCS „Bisello” SRL și Ludmila Gherasimenco privind construcția unui apartament cu 3 odăi, cu o suprafață planificată de 88 m.p., inclusiv cu spațiul locativ de 58 m.p., amplasat la etajul 4 din blocul locativ de pa str. Moara Roșie, 23/1, mun. Chișinău; s-au repus părțile în poziția inițială, cu încasarea din contul ÎCS „Bisello” SRL în beneficiul Ludmillei Gherasimenco sumei investite în mărime de 40 387,50 euro sau a echivalentul în monedă națională la momentul executării hotărârii; s-a încasat din contul ÎCS „Bisello” SRL în beneficiul Ludmillei Gherasimenco suma de 2 000 de lei cu titlu de compensare a cheltuielilor de judecată. Totodată, s-a respins ca nefondată acțiunea reconvențională înaintată de ÎCS „Bisello” SRL împotriva Ludmillei Gherasimenco cu privire la declararea valabilității și recunoașterea rezilierii contractului complex nr. 3 din 03 septembrie 2008 „cu privire la executarea lucrărilor și prestarea serviciilor de construcții a imobilului în baza cotei de participare”, încasarea venitului ratat, repararea prejudiciului cauzat și compensarea cheltuielilor de judecată; și s-a încasat din contul ÎCS „Bisello” SRL taxa de stat în mărime de 41521,30 de lei.

La 06 iunie 2012, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, avocatul Adrian Soroceanu a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, solicitând admiterea apelului, scutirea de la plata taxei de stat la depunerea apelului, casarea hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, cu emiterea unei noi hotărâri în sensul respingerii acțiunii inițiale și admiterii acțiunii reconvenționale (f.d. 185-187 vol. I).

Prin încheierea judecătorului Curții de Apel Chișinău, Ion Secrieru din 13 iulie 2012 (f.d. 191 vol. I) s-a primit spre examinare în instanța de apel cauza civilă nominalizată, s-a dispus de a expedia în adresa participanților la proces copia cererii de apel și a înscrisurilor anexate la aceasta, s-a propus intimatului să prezinte referință cu cel puțin 5 zile înainte de data ședinței de judecată, s-a stabilit data ședinței de judecată pentru 24 octombrie 2012, ora 12.00, s-a dispus citarea părților și s-a obligat apelantul să achite taxa de stat în mărime de 31 142 de lei.

La 23 octombrie 2012, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012, solicitând admiterea recursului și casarea încheierii recurate în partea obligării achitării taxei de stat în mărime de 31 142 de lei (f.d. 197-198 vol. I).

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2012 (f.d.202-206 vol.I) s-a respins cererea apelantului ÎCS „Bisello” SRL cu privire la scutirea de la plata taxei de stat; nu s-a dat curs cererii de apel depusă de ÎCS „Bisello” SRL împotriva hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012; s-a comunicat apelantului ÎCS „Bisello” SRL despre necesitatea prezentării apelului motivat și a dovezii de plată a taxei de stat în mărime de 31 142 de lei, stabilindu-i pentru aceasta termen până la 28 noiembrie 2012 din momentul primirii încheierii și i s-a explicat că în caz dacă nu va prezenta apelul motivat și dovada de plată a taxei de stat, cererea de apel nu va fi considerată depusă și împreună cu toate documentele anexate va fi restituită.

La 07 noiembrie 2012, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2012, solicitând admiterea recursului și casarea încheierii recurate în partea respingerii cererii cu privire la scutirea de la plata taxei de stat (f.d. 208-209 vol. I).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2013 (f.d. 213-216 vol. I) s-au respins recursurile declarate de reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov și s-au menținut încheierile Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012 și 24 octombrie 2012.

La 28 februarie 2013, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, avocatul Adrian Soroceanu a depus cerere privind modificarea cerințelor din cererea de apel declarată împotriva hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, solicitând casarea hotărârii primei instanțe în partea declarării nulității contractului nr. 11 din 03 septembrie 2008, încasării din contul ÎCS „Bisello” SRL a sumei ce depășește 564 000 de lei și respingerii acțiunii reconvenționale (f.d. 225-227, 229-230 vol. I).

Astfel, în limita pretențiilor formulate în apel, invocă faptul că taxa de stat necesară a fi achitată la depunerea cererii de apel constituie suma de 11 420 lei. În acest sens menționează că, la 27 februarie 2013, ÎCS „Bisello” SRL a achitat suma de 11 721 de lei cu titlu de taxă de stat la depunerea cererii de apel.

Prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2013 (f.d. 231, 232-238 vol. I) s-a restituit apelantului ÎCS „Bisello” SRL cererea de apel, i s-a remis cererea de apel cu toate documentele anexate și i s-a explicat că restituirea cererii de apel nu

excluce posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași apelant, cu aceeași cerere de apel, împotriva aceleiași hotărâri, cu același obiect și aceleași temeuri, dacă a lichidat neajunsurile.

La 15 martie 2013, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov a declarat recurs împotriva încheierii Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2013, solicitând admiterea recursului, casarea încheierii recurate, cu remiterea cauzei pentru examinarea în fond a apelului (f.d. 240-242 vol. I).

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 24 aprilie 2013 (f.d. 246-250 vol. I) s-a respins recursul declarat de reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov și s-a menținut încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2013.

La fel, instanța de revizuire notează că, la 05 iulie 2017, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a comunicat Guvernului Republicii Moldova cererea ÎCS „Bisello” SRL v. Republica Moldova (67988/13), prin care prima invocând articolele 6 § 1 și 13 din Convenție, se plânge că respingerea apelului său din motivul neachitării taxei de stat a privat-o de dreptul de acces la justiție. La 06 octombrie 2017, menționând că cauza relevă o jurisprudență bine stabilită, Curtea a informat Guvernul că observațiile sale privind admisibilitatea și fondul cauzei nu-i sunt indispensabile și a propus părților să o informeze despre o eventuală reglementare amiabilă a cauzei (f.d.6-8, 9-15 vol. II).

Astfel, Guvernul exprimându-și poziția în favoarea reglementării amiabile a cauzei și în scopul remedierii la nivel național a pretinselor violări ale Convenției, a depus la 01 decembrie 2017 cerere de revizuire în temeiul art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul opinează că în jurisprudența CtEDO, articolul 6 § 1 din Convenție garantează fiecărei persoane dreptul ca o instanță să îi determine drepturile și obligațiile civile, astfel consacându-se „dreptul la tribunal”, unul din aspectele căruia este dreptul de acces sau dreptul de a se adresa unei instanțe în materie civilă. Dealtfel, dreptul la un tribunal nu este absolut și poate fi obiectul unor limitări, de vreme ce, prin însăși natura sa, reclamă reglementare din partea statului, care urmează a alege mijloacele pe care le va folosi în acest scop. Curtea nu a negat niciodată că interesul unei bune administrări a justiției poate justifica impunerea unei restricționări financiare a accesului unei persoane la un tribunal (*Tolstoy Miloslavsky v. Regatul Unit*, nr. 18139/91, 13 iulie 1995, §§ 61; *Kreuz v. Polonia*, nr. 28249/95, 19 iunie 2001, § 59).

În pofida marjei de apreciere de care dispune în aceasta materie, Curtea a subliniat că limitarea dreptului de acces la un tribunal nu este compatibilă cu prevederile Articolului 6 § 1 din Convenție decât dacă prin aceasta se urmărește un scop legitim și dacă există un grad rezonabil de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul vizat. În particular, ținând cont de principiul conform căruia Convenția urmărește protejarea unor drepturi care nu sunt teoretice sau iluzorii, ci concrete și efective, Curtea a reiterat în jurisprudența sa că quantumul cheltuielilor de judecată, apreciat în contextul circumstanțelor unei spețe, inclusiv capacitatea reclamantului de a le achita, precum și faza procedurală în care această restricție este impusă sunt factori care trebuie luați în considerare atunci când se determină dacă o persoană a beneficiat de dreptul de acces la un tribunal sau dacă, datorită quantumului cheltuielilor de judecată, a fost restrâns în acest drept în așa măsură încât este afectat în însăși substanța sa.

La fel, urmează a se învedera că, Înalta Curte a reiterat în repetate rânduri că articolul 13 din Convenție garantează disponibilitatea, la nivel național, a unei căi de recurs pentru exercitarea substanței drepturilor și a libertăților garantate de Convenție, indiferent de forma în care sunt asigurate în ordinea juridică internă. Efectul acestui articol este de a impune furnizarea unei căi de recurs interne care să permită autorității competente naționale, atât de a examina o „plângere aparent întemeiată” în conformitate cu Convenția, cât și de a acorda o reparație corespunzătoare. Domeniul de aplicare a obligațiilor statelor contractante în conformitate cu Articolul 13 din Convenție variază în funcție de natura plângerii reclamantului. Statele beneficiază de o marjă de apreciere cu privire la modul în care acestea se conformează obligațiilor care le revin în temeiul acestei prevederi (*Jabari v. Turcia*, nr. 40035/98, 11 iulie 2000, § 48). Cu toate acestea, calea de recurs cerută de Articolul 13 din Convenție trebuie să fie „eficientă” în practică cât și în drept (*Kudla v. Polonia*, nr. 30210/96, 26 octombrie 2000, § 157). Pentru a fi eficient, recursul cerut de articolul 13 din Convenție trebuie să fie disponibil în practică cât și în drept, în special în sensul că exercitarea acestuia nu trebuie să fie împiedicată în mod nejustificat prin actele sau omisiunile autorităților statului pârât (*Cakici v. Turcia*, nr. 23657/94, 8 iulie 1999, § 112).

În această ordine de idei, corelând ipoteza relevată cu circumstanțele speței, și ținând cont de observațiile Curții privind admisibilitatea cererii *ÎCS „Bisello” SRL v. Republica Moldova* (67988/13) și fondul cauzei care nu-i sunt indispensabile, Colegiul constată că, prin nescutirea ÎCS „Bisello” SRL de achitarea taxei de stat la depunerea cererii de apel împotriva hotărârii Judecătoria Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, în cazul în care aceasta a demonstrat prin probe verosimile impotența sa de plată a sumei impuse spre achitare cu titlu de taxa de stat la exercitarea acestui act de procedură întru apărarea drepturilor sale garantate de Constituție și Convenție, s-a îngădit accesul liber la justiție a ÎCS „Bisello” SRL.

Prin urmare, la caz fiind necesară constatarea violării drepturilor întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată garantate de articolele 6 § 1 și 13 din Convenția pentru apărarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Subsecvent, instanța de revizuire notează că, în conformitate cu articolul 38 din Convenție, în cazul în care Curtea Europeană pentru protecția Drepturilor Omului de la Strasbourg declară o cerere admisibilă, ea pune la dispoziția celor interesați (litigiul) în vederea ajungerii la rezolvarea prin bună înțelegere a cauzei, care să se inspire din respectarea drepturilor omului astfel cum le recunoaște Convenția și protocoalele sale.

În accepțiunea articolului 38 din Convenție, repararea prejudiciului cauzat printr-o hotărâre judecătorească, prin care s-a încălcat grav un drept prevăzut de Constituția Republicii Moldova sau de Convenție poate fi efectuat în primul rând prin modificarea acestei hotărâri.

Astfel, în cazul în care motivul încălcării grave a dreptului prevăzut de Constituția Republicii Moldova sau Convenție este o hotărâre judecătorească, aceasta urmează a fi revizuită.

Se impune a fi remarcat faptul că, pentru aplicarea dispozițiilor art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă ca temei de revizuire a hotărârii judecătorești, legiuitorul a instituit anumite condiții cumulative, și anumite: 1) să fie inițiată o procedură amiabilă într-o cauză pendinte împotriva Republicii Moldova; 2) Guvernul să recunoască că a avut loc o încălcare gravă a unui drept prevăzut de Constituția Republicii Moldova sau CEDO; și 3) cauza încălcării dreptului să fie o hotărâre judecătorească, fără anularea

căreia nu este posibilă lichidarea consecințelor încălcării dreptului și de a restabili situația anterioară.

Instanța de revizuire constată că, în speță, sunt întrunite toate cele trei elemente cumulative necesare pentru aplicarea prevederilor art. 449 lit. g) din Codul de procedură civilă, or: 1) pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului se află cererea pendinte a ÎCS „Bisello” SRL v. Republica Moldova (67988/13), prin care prima invocând violarea articolelor 6 § 1 și 13 din Convenție, se plânge că respingerea apelului din motivul neachitării taxei de stat a privat-o de dreptul de acces la justiție (f.d. 6-8, 9-15 vol. II); 2) concluziile precedate, cât și prin cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental, Guvernul recunoaște că prin nescutirea ÎCS „Bisello” SRL de achitarea taxei de stat la depunerea cererii de apel a avut loc încălcarea dreptului acesteia de acces la justiție, garantat de Constituția Republicii Moldova și Convenție; și 3) memoriul cererii de revizuire, precum și a actelor de dispoziție supuse examenului legalității în ordine de revizuire certifică în mod indubitabil că, dreptul de acces la justiție a ÎCS „Bisello” SRL a fost încălcat prin impunerea achitării taxei de stat la depunerea cererii de apel, deși aceasta a invocat și probat impotența sa financiară de achitare a acestei taxe, solicitând scutirea parțială. Prin urmare, fără anularea actelor judecătorești de dispoziție care au dus la îngrădirea dreptului ÎCS „Bisello” SRL de acces la un tribunal, nu este posibilă lichidarea consecințelor încălcării acestui și de a restabili situația anterioară.

Continuând șirul logic al conjuncturii descrise, Colegiul consideră necesar de a reveni la circumstanțele în care a derulat examinarea cererii ÎCS „Bisello” SRL cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și punerea pe rol a acesteia.

Așa, la 06 iunie 2012, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, avocatul Adrian Soroceanu a declarat apel împotriva hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, solicitând totodată și scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel, invocând că se află într-o situație financiară dificilă (f.d. 185-187 vol.I). Însă, prin încheierea judecătorului Curții de Apel Chișinău, Ion Secrieru din 13 iulie 2012 (f.d. 191 vol. I) și încheierea Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2012 (f.d.202-206 vol. I), menținute prin decizia Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2013 (f.d. 213-216 vol. I), s-a respins cererea apelantului ÎCS „Bisello” SRL cu privire la scutirea de la plata taxei de stat să achite taxa de stat în mărime de 31 142 de lei.

Deopotrivă, la 28 februarie 2013, reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, avocatul Adrian Soroceanu a depus cerere privind modificarea cerințelor din cererea de apel declarată împotriva hotărârii Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012, solicitând casarea hotărârii primei instanțe în partea declarării nulității contractului nr.11 din 03 septembrie 2008, încasării din contul ÎCS „Bisello” SRL a sumei ce depășește 564 000 de lei și respingerii acțiunii reconvenționale (f.d. 225-227, 229-230 vol. I). Totodată, a invocat că, în limita pretențiilor formulate în apel, taxa de stat necesară a fi achitată la depunerea cererii de apel constituie suma de 11 420 lei, care a și fost achitată de apelant la 27 februarie 2013.

Succesiv, prin încheierea Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2013 (f.d. 231, 232-238 vol. I), menținută prin decizia Curții Supreme de Justiție din 24 aprilie 2013 (f.d. 246-250 vol. I) s-a restituit cererea de apel depusă de ÎCS „Bisello” SRL.

Analizând memoriul încheierii Curții de Apel Chișinău din 28 februarie 2013 și a deciziei Curții Supreme de Justiție din 24 aprilie 2013, care în final a format poziția

instanței cu privire la soluția adoptată, și contrapunându-l cu argumentele conținute în cererea de apel depusă de ÎCS „Bisello” SRL, concretizată prin cererea din 28 februarie 2013, Colegiul apreciază ca fiind temeinice alegațiile Agentului guvernamental cu privire la faptul că, prin nescutirea ÎCS „Bisello” SRL de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și, cu titlu de consecință, restituirea acesteia, ÎCS „Bisello” SRL neîntemeiat i-a fost limitat dreptul de accesul la justiție.

Or, din conținutul cererii de modificare a cererii de apel (f.d. 225-227 vol. II) rezultă cert că, ÎCS „Bisello” SRL își exprimă dezacordul cu hotărârea Judecătoriei Râșcani, mun. Chișinău din 26 martie 2012 doar în partea:

1. admiterii pretenției de declarare a nulității contractului nr. 11 din 03 septembrie 2008, care este pretenție cu caracter nepatrimonial și se impune cu taxă de stat în cuantum fix de 500 %, ce constituie 100 de lei, iar în ordine de apel cu 75 % din această sumă, adică 75 de lei;
2. admiterii pretenției cu privire la încasarea sumei de 40 387,50 de euro, ce constituie suma de 648 135 de lei, or ÎCS „Bisello” SRL recunoaște această pretenție doar în limita sumei de 564 000 de lei. Prin urmare, suma contestată în ordine de apel este de 84 135 de lei și este impusă cu taxă de stat în apel în mărime de 75 % din 3 % din valoarea acțiunii, adică 1 893,04 lei ($84\ 135 \text{ de lei} \times 3 \% \times 75 \%$);
3. respingerii pretenției cu privire la declararea valabilității contractului complex nr. 3 din 03 septembrie 2008 și recunoașterea rezilierii acestuia din motivul neexecutării de către Ludmila Gherasimenco, care este pretenție cu caracter nepatrimonial și se impune cu taxă de stat în cuantum fix de 500 %, ce constituie 100 de lei, iar în ordine de apel cu 75 % din această sumă, adică 75 de lei;
4. respingerii pretenției cu privire la încasarea sumei de 373 000 de lei, cu titlu de reparare a prejudiciului cauzat prin ocuparea ilegală a apartamentului, care este pretenție cu caracter patrimonial impusă cu taxă de stat în mărime de 3%, ce constituie suma de 11 190 de lei, iar în ordine de apel cu 75 % din această sumă, adică 8 392,50 de lei;
5. respingerii pretenției cu privire la compensarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 2 520 de euro, ce constituie suma de 40 440 de lei, care este pretenție cu caracter patrimonial impusă cu taxă de stat în mărime de 3 %, ce constituie suma de 1 213,20 de lei, iar în ordine de apel cu 75 % din această sumă, adică 909,90 de lei;
6. respingerii pretenției cu privire la repararea prejudiciului moral, care este pretenție cu caracter nepatrimonial și se impune cu taxă de stat în cuantum fix de 500 %, ce constituie 100 de lei, iar în ordine de apel cu 75 % din această sumă, adică 75 de lei.

Așa, reieșind din limitele pretențiilor formulate în cererea de apel depusă de ÎCS „Bisello” SRL și modificate prin cererea din 28 februarie 2013, se deduce că, la depunerea cererii de apel apelantul urma să achite cu titlu de stat suma totală de 11420,44 de lei ($75 + 1\ 893,04 + 75 + 8\ 392,50 + 909,90 + 75$). Or, conform art. 3 p.1) lit. k) din Legea taxei de stat, tarifele taxei de stat se stabilesc la următoarele cantumuri: pentru cererile de apel împotriva hotărârilor instanțelor judecătorești sau altei cereri (plângeri) – 75 % din taxa ce urmează a fi plătită la depunerea cererii de chemare în judecată, iar în cazul litigiilor cu caracter patrimonial – 75 % din taxa

calculată din suma contestată.

Aderent circumstanțelor redată, Colegiul vădește că, la cererea de modificare a pretențiilor din cererea de apel, depusă de reprezentantul ÎCS „Bisello” SRL, Serghei Filatov la 28 februarie 2013, a fost anexat ordinul de încasare a numerarului nr. RF2A-H000 din 27 februarie 2013 (f.d. 224 vol. I), prin care s-a încasat de la ÎCS „Bisello” SRL în beneficiul Ministerului Finanțelor, Trezoreria de Stat suma de 11 721,00 de lei cu titlu de taxă de stat pentru cauzele examinate în judecată.

Astfel, suma taxei de stat asupra scutirii căreia urma să se expună instanța de apel constituie diferența sumei de 31 142 de lei impusă prin încheierile Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012, 24 octombrie 2012 și suma de 11 721,00 de lei achitată de ÎCS „Bisello” SRL la 27 februarie 2013, ceea ce constituie suma de 19 421 de lei.

Finalmente, relaționând circumstanțele reflectate și suprapunându-le la textele de lege precitate, instanța de revizuire conchide justetea argumentelor înserate de Agentul guvernamental în cererea de revizuire și necesitatea de retractare a încheierilor Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012, 24 octombrie 2012, 28 februarie 2013 și 12 decembrie 2013, precum și a deciziilor Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2013 și 24 aprilie 2013, prin care s-a îngădit drept de acces la justiție a întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată.

Or, este incertă și reprehensibilă soluția de a restitui ca netimbrată cererea de apel depusă de ÎCS „Bisello” SRL, din moment ce apelanta a achitat suma de 11 721,00 de lei cu titlu de taxă de stat parțială la judecarea cauzei în ordine de apel și a invocat, prin prisma art. 85 din Codul de procedură civilă că se află în imposibilitate de a achita o taxă cu valoare mai mare, deoarece se află într-o situație financiară dificilă, creată inclusiv prin litigiului în speță, confirmându-și aserțiunile prin probe pertinente și concludente.

În corolar, cu titlu de consecință și întru eliminarea disensiunii create, precum și de a garanta ÎCS „Bisello” SRL un remediu efectiv întru apărarea drepturilor și intereselor sale legitime prevăzute de Constituție și Convenție, Colegiul opinează necesitatea de a redeschide procedura judiciară la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Gherasimenco împotriva întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată cu privire la recunoașterea nulității contractului de investiții și încasarea sumei, și la cererea reconvențională depusă de întreprinderea cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată împotriva Ludmilei Gherasimenco cu privire la recunoașterea valabilității contractului și repararea prejudiciului cauzat, pentru examinarea acesteia în ordine de apel.

Cu titlu secundar, instanța de revizuire evocă faptul că, în conformitate cu dispozițiile art. 5 alin. (2) lit. c) din Legea cu privire la Agentul guvernamental, în domeniul reprezentării Republicii Moldova în fața Curții Europene, Agentul guvernamental are atribuția de a întreprinde măsuri pentru remedierea pretinselor încălcări ale Convenției și pentru repararea prejudiciilor cauzate.

Deopotrivă, articolul 11 din aceeași lege prescrie în alin. (1) și (2) că, soluționarea amiabilă a unei cauze aflate pe rolul Curții Europene poate fi inițiată doar după o notificare oficială parvenită din partea Curții Europene și poate fi derulată concomitent cu procedura prevăzută la art. 10, care se aplică în modul corespunzător. În condițiile alin. (1), Agentul guvernamental, din oficiu, la solicitarea reclamantului sau a reprezentantului acestuia, este în drept să negocieze soluționarea amiabilă a oricărei cauze aflate pe rolul Curții Europene.

Totodată, legiuitorul a prescris exhaustiv la art. 453 alin. (1) din Codul de procedură civilă împuternicirile instanței de revizuire, astfel încât după ce examinează cererea de revizuire, instanța emite unul din următoarele acte de dispoziție: a) încheierea de respingere a cererii de revizuire ca fiind inadmisibilă; b) încheierea de admitere a cererii de revizuire și de casare a hotărârii sau deciziei supuse revizuirii.

Astfel, coroborând dispozițiile legale precitate, Colegiul menționează că, repararea prejudiciului cauzat printr-o hotărâre judecătorească, prin care s-a încălcat grav un drept prevăzut de Constituția Republicii Moldova sau de Convenția Europeană pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, poate fi efectuat în primul rând prin modificarea acesteia și numai apoi prin acordarea unei compensații pecuniare.

Totodată, din sensul autentic al textelor de lege pertinente se deduce că, legiuitorul a investit instanța de revizuire cu împuternicire de a repara prejudiciul cauzat prin încălcarea unui drept prevăzut de Constituție sau Convenție, prin intermediul modificării acestei hotărâri, iar Agentul guvernamental investindu-l cu dreptul de a repara acest prejudiciu prin acordarea unei compensații pecuniare.

În această ordine de idei, solicitarea Agentului guvernamental cu privire la acordarea unei satisfacții echitabile pentru violarea constatată, or, acordarea unei compensații pecuniare întru repararea prejudiciului cauzat printr-o hotărâre judecătorească prin care s-a încălcat grav un drept prevăzut de Constituție sau Convenție ține de competența Agentului guvernamental, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova, și nicidecum a instanței de revizuire.

Din considerentele menționate supra și având în vedere că, prin materialele cauzei cercetate și-au găsit confirmare argumentele conținute în cererea de revizuire, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia necesității constatării violării drepturilor ÎCS „Bisello” SRL garantate de articolele 6 § 1 și 13 din Convenție, admisă cererea de revizuire, casate încheierile Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012, 24 octombrie 2012, 28 februarie 2013 și 12 decembrie 2013, precum și deciziile Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2013 și 24 aprilie 2013, admisă cererea privind scutirea parțială a ÎCS „Bisello” SRL de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel și restituită cauză civilă în Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea apelului.

În conformitate cu art. 453 alin. (1) lit. b) din Codul de procedură civilă, Colegiul civil comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție, –

d i s p u n e

Se constată violarea drepturilor întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată garantate de articolele 6 § 1 și 13 din Convenția pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților fundamentale.

Se admite cererea de revizuire depusă de Agentul guvernamental.

Se casează integral încheierile Curții de Apel Chișinău din 13 iulie 2012, 24 octombrie 2012, 28 februarie 2013 și 12 decembrie 2013, precum și deciziile Curții Supreme de Justiție din 16 ianuarie 2013 și 24 aprilie 2013, adoptate în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Gherasimenco împotriva întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată cu

privire la recunoașterea nulității contractului de investiții și încasarea sumei, și la cererea reconvențională depusă de întreprinderea cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată împotriva Ludmillei Gherasimenco cu privire la recunoașterea valabilității contractului și repararea prejudiciului cauzat.

Se admite cererea reprezentanților întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată, Serghei Filatov și avocatul Adrian Soroceanu cu privire la scutirea de la plata taxei de stat la depunerea cererii de apel.

Se scutește întreprinderea cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată de la plata taxei de stat în sumă de 19 421 (nouăsprezece mii patru sute douăzeci și unu) lei la depunerea cererii de apel.

Cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Ludmila Gherasimenco împotriva întreprinderii cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată cu privire la recunoașterea nulității contractului de investiții și încasarea sumei, și la cererea reconvențională depusă de întreprinderea cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată împotriva Ludmillei Gherasimenco cu privire la recunoașterea valabilității contractului și repararea prejudiciului cauzat, se remite la Curtea de Apel Chișinău pentru judecarea în fond a apelului declarat de întreprinderea cu capital străin „Bisello” societate cu răspundere limitată.

Revendicările cu privire la acordarea satisfacției echitabile urmează a fi soluționate de Agentul guvernamental, prin intermediul Guvernului Republicii Moldova.

Încheierea nu se supune nici unei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Valeriu Doagă

Judecătorii

Iuliana Oprea

Ala Cobăneanu

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu